

NABRAJANJE ČINJENICA

(Izbor poezije vojvodanskih Slovača)

Paljo Bohuš

Životom prstenovani

Doznadah
kako je živoj bubi
na čiodi,
kad nožicama samo vesla,
a u život joj nema
povratka,
niti bekstva
u smrt.

Kleštanca buba otvara
kao u nemuštom govoru,
al argumenti sićušni
dopreti neće ni do
čiodine glave;
od monologa insekata
ne vredi pisati
memoare.

Dan svaki nas probode
drugim strahom
i lužinom briga
poliva,
al noć nas neće zapljusnuti
zaboravom.

Gudalom očaja po vratu
uvek druga
sumnja nam gudi.

Prstenovani
kao ptice
i kao konji opremljeni
demovima,
kao buba probodeni
i kao ona obdareni rečitošću,
nožicama tek veslamo.

Nama nam povratka
u život,
ni bekstva
u smrt.

Lepo je plandovati
i iz akova ludosti
gasiti žed,
kad već nije moguće uleteti,
preskočiti um
čiodine glave.

Kada te ubod prene –
čemu to
uzbuđenje!

Andrej Ferko

VEČE

Konačno smo se
kroz ubudalu koru dana
probili do središta večeri.

Na pragu predsobija istresamo umor
kao pri oranju nakupljene
grudvice zemlje
iz opanaka;
sve ožiljke na ovom svetu
san će da izgadi.

Mirisi se kondenzuju
u tamne boje,
težaju.
Pada večernja rosa.

Tek što su prve zvezde poškropile
na izgled prašnjavo nebo,
dvorištem se već
razlivaju
obazrive barice tame.

SVETIONIK U CVETU

S one strane zardale žice,
pred mrtvom barakom,
do cveta je stasao –
idol.

Mrtvačnica je oživela,
te oko njega škripe suve kosti.
Vodu nam kao milost dele
i svako zbog novog druga posti
diveći se njegovim lisnatim krilima.

Izlomljeni prsti nesalomljivog kostura
čuvaju noćni cvet kao svoj težak san.
Plakati ne umemo,
našoj dujoj teskobi strane su suze.
Ali ako ustreba – plakaćemo.
Da ti suv koren ne bi sputao rast,
da suze orose tvoju iskonsku žudnju,
da se ruke tvoje uzdignu ka suncu,
da u našim suzama nađeš život.
U tvojim laticama cvetaju naša polja,
tvoj svakodnevi let i nas ka suncu zove,
a taj let niko zabraniti neće.
Još su nam samo srca živa
a u njima, zahvalnim, isklesaćemo beleg,
spomen na naše zajedničke letove.
Mi, u olujama živi
skrhani,
mi, sunca željni
kao ti, suncokret naš,
stasao do cveta uz pomoć suza naših.

Jan Labat

KUĆA

Kuća leži na bezbrojnim temeljima.
Na stubovima,
Proračunima, teorijama. Na visokoučenim
Raspravama. Na temeljnim zakonima
Statike. Na znoju radnika, na
beskonačnim diskusijama
o nadnicama, cenama,
Na novim i novim odlukama radničkih
saveta, na
Tvrdom hlebu u torbi, na avgustovskoj žezi,
na jakoj
Rakiji o februarским mrazevima. Na kreću,
psovkama,
na putovanjima
Sa sela na gradilište – Na željama,
radostima, snovima
o izglačanom kupatilu,
O kafi, cveću, zagrljajima,
Anteni na krovu,
Deci u kolevcu.

Kuća ima svoj život i svoju čar,
Svoje velike trenutke i tričarije, svoje
Umore, svoja

Potvrđivanja,
vernosti,
Izdaje,
Mrazeve, kada zamagljuju se prozori,
Proleća, kada se otvaraju vrata
Svetu ususret.

Kuća ima svoju sudbinu
Duboko u meni i
Tebi
I pada pod udarcem prve
Oštrije reči,
Kada oči prestanu
Da suze.

Ne gradi kuću na pesku.

Mihal Babinka

ČESTAR

Posustalo u nezajažljivom pronicanju
izuvijano šiblje na planinskom proplanku
gustiš
oblačen očajem
bez oseina u udovima čerupa
magle natmurene u zagrljajima koji ih odaju
slomiti ga ne možeš ni iščupati
mraz ga neće spaliti ni otrov sprečiti
uzalud mu drškom gnječiš bokove
i psuješ po starom protokolu
ima neku tajnu u sebi
mrcinu neku trulu od iskoni
čuva je kao časne sestre fetiše
čestar to skriva u sebi
duboko pogođen svetskom taštinom
a ti žuč prospi na nj
potpali ga svojom glupom poplivanom ljubavlju
sve do prozračnih tamnih pluća ove zemlje
i zaplači ako ti je volja pesnice stisni
Čvrsto držeći kramp

POSETA

Sâm u polju čovek a tako mnogo glasova
sâm u polju čekajući a polje nije
močvara s naglim eksplozijama ptica
a polje nije krčevina gde pritajen čeka
stešnjeni život
polje ima tajne reči i naivne činove
u bilu
i ne razume ni govor ni postupke ovog
usamljenika sa suženim okom
i ne razume niti zna zašto ni ko ni kada
ni to
da samoća dolazi bez poziva i dolazi kad
uljudnost truleži
u vidu uspomena dušu ophrva kao bršljan
sanjive hridi
kad čovekove ruke pribеžište traže
u nestvarnim svetovima
s darom kojeg se kloni i smrt što mimo
prolazi
sâm u polju čovek s ljubičastom
pozadinom sela ranjenih čuljivim
šipkama tornjeva u srce
s ljubičastom pozadinom onog što bilo je
i nema ga niti će ga biti više možda
s ružičastom pozadinom detinjstva koje
još uvek živi i igrom se oglašava
i biće nestašno va vjeki vjekov bez amin
čudesno biće čovek u samoćama kao rob
kao podanik
u samoćama kao gospod koji je bez poziva
vaskrsnuo u plavoj rosi
ili za punim stolom na pročelju
na prestolu
u samoćama kao smotak natopljen krvlju
kao nabor kao spužva
iz koje suze teku
koja se naliva sunčanim muštom i bubri
i bu-bri milionima glasova

Sâm u polju čovek osluškuje bezbrojne
pozive

Miroslav Demak

JUN

(Henrik IV)

Na scenu izlazi glumac Sam sebi crta
Grimasu Svet se puni Smrcu i reču

Mesec je jun Vreme letnjih jagoda Neće
biti vremena
Za posustajanje Sledi februar S kakvim li
Naličjem Posle Ričarda Henrik Posle
jednog imena
Ime drugo Ko to dolazi s manje prava ko
Če otići Raširenih ruku Igra se
Ono iskonsko Uvek smrt prethodniku Tebi
Sledeći Kao ruka ispružena ka ogledalu
Približava se Ruka kostura s rukavicom Tako
Jednostavno I uvek

Početak leta Mesec Dve igre i otac
Igrajući se sa sinom na plećima
Za jedan broj manje Za priznanje pobeđe

U Francuskoj Za toliko manje a ipak više
Za manje straha

Henrik Glumac stvoren smrcu
Perom dovršen Roditelj bez sinova Bez
Naslednika Grimasa koja čeka stvaranje lica

Jozef Klačik

CILINDRI NAD PEJZAŽIMA LEGENDI GNOJNIH

bujici vedrine nalik
govorim kartama kometa
a na manžetama mi se kondenzuju
kao stope kokošjih nogu
hijeroglifi plača
daljine ih neće rastumačiti
ni ono biće
plod ljubavi dubrišta i vaseljene
ali pod prozorom
u pejzažu tom
gde smrdljive čarape sudbina lutaju
između zglobova činjenica
tamo ćete me naći
laktovima pribijenog uz vlastita rebra
pred jatom iskeženih stingi
koje proriču iz hoda kokoški
tamo
o duvanu
i vodi
lepetom polomljenih krila
moj dvojniki
koji svetli kao moja duša nada mnom
teraće od sebe dosadne na meso ustremljene svetleće muve
legendi
u tom polju sila
bujice koje izviru iz kompasa u svim pravcima
vas
mene
i mene

kako ćemo se tamo osećati
u onom telu

uvezaće nas sve u jedno
klupko
koji gledate
koji psujem
koji s visine plijumem
na sebe
samog

sapetom lavom kože
obraslom dlakom vuka
ubačenom kroz zatvoren prozor u dom prvog nebesnika
to ni onaj prvi neće znati
njegova pluća zora pohodi
kad u pižami noći
hoda praznom kućom
i traži nas
kao da smo već
stigli

Mihal Djuga

CVET

Negde duboko ispod površine krvi
u vilajetu svega što se zaboravlja
još stalno raste
cvet koji nikad ne cveta
plavo ogledalo

al neko
kada iskopa čudesa vekova
i stane na vlastite prste
nežno
dodirujući zemlju
u svakoj radosti svega žuđenog
otkrice samo
apstrakciju

vodu
koja bez prestanka teče i zloreči

Zlatko Benka

PORUKA GLINE 3

Na velikom stolu upališe
knjigu
Reči svetle

Vatra visoko uzleće
Gledamo
kako nestaje u našem vidu
Ko zna zbog čega se ne gubi
I gde će koren da pusti Njeno nestvarno
bilo
Na kojoj livadi
Gde li će da stigne
sa slikom svoga
tvorca

Miroslav Dudok

BOJE

Slušao sam malu noćnu muziku
Tvoje nage zime
Plaho inje topilo se ispod dlana
A dlan se hladio od davanja
Toplote
Ipak
Nisam stigao da zapišem
Note i pauze
Kipovi
Posude i stvari
Obojiše se običnom bojom
Bojom čovečje kože

Pavel Mučaji

PRED ZORU

Gle,
jutro visoko ranio mesec bleđi,
cvrkut je zamro – krošnje mu nisu dom.

Samo ja lutam,
u senku pretvoren,
za svojim snom.

Sliva se krv niz vrtove
uz lepet ptičjih krila.
Oniski kućerak svetli...
Stope mi nadleću strepnje i tuge,
krvavocrveni petli.

Koračam gorak s plaštom od mesečine
sve dok se ne rasplinem.

Vjera Benkova

AHASVEROVO VREME

Na pragu noći prepolovio se dan:
žute ljubavi u lubenici se legu.
Magla ravnicu meko oploduje.

Oblo zvuče Bahove fuge
u sjaju sunčanog žita.
Dva su srca u znaku Vage...

Vetrenjače u krugu
odmeravaju
nepomično vreme.

Na pragu noći
Ahasver stoji
i dianovima pesak drobi.

ODREDI VI

U kostima – crvotočina.
Kao hlebom gosti se,
al put joj dalek
do zrna.

Čovek je od iskoni
na zemlji,
na plećima nosi
ogledala svemira;
sve dok ne padne na kolena,
osupnut tajnom:

Kako?
Gde?
Kuda?

Vićazoslav Hronjec

PITALA NAS JE

Između auto-puta
i stupa dalekovoda
poturaju nas jedno drugom
podmukla bića letnjeg solsticija,
čista energija koja senke briše
i u dubini prizora prostor poništava.

Prebacujemo ih nosilima:
dva brata,
crna, ugljenisana tela –
sve što je ostalo
od blistavog polja sila u tuđem snu.

Tako se mače igra s mišem.
Trenutak ranije bilo je pripijeno
uz tvrdu, nabubrelu sisu:
matora mačka, leđima okrenuta piramidama,
putnike vreba
i postavlja im pitanja luda.
Mače, opijeno srcem koje mišu u grlu, kuca,
na kraju slasno zagriže u vrelo meso.

Vetar prenosi pesak s mesta na mesto.
Sedim za volanom, kola ubrzavaju.
Zašto mene nikad niko ništa ne pita?

POMRAČENJE

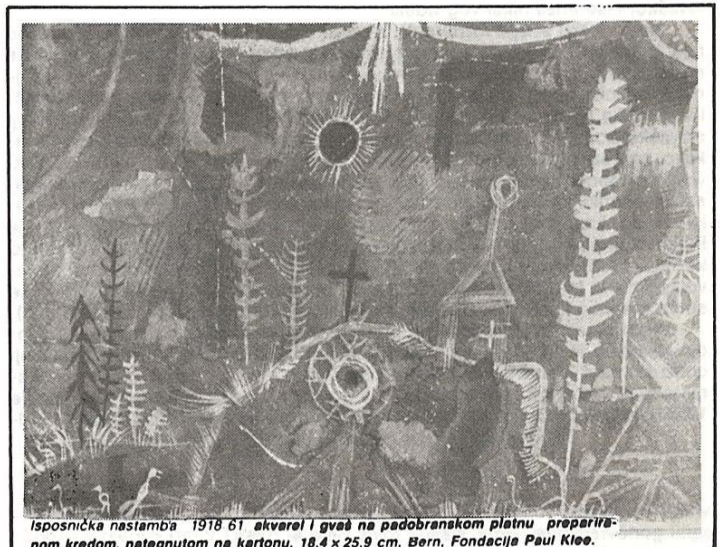
Njegov sam odraz na površini vode,
zato vidim i ono čega nema.
Slutim šta se sve dogoditi može
u našem zajedničkom postojanju.

Stoji na hridi iznad jezera,
u vodu gleda.
Ako skoči, prazninu iza mog bića
ispuniće nešto drugo.
Pomozite, bogovi okolnosti,
da prvi put ne ponovim
njegov suludi pokret.

Stojim nagnut nad jezerom
u potpunom pomračenju sunca,
danas, 31. jula 1981.
Gledam u odraz pomračenja poda mnom
kao kroz vlastitu providnu lobanju.
Ispod sjajne korone vidim i vlastiti odraz
kako tu lobanju u ruci drži.

Uroniti ili ne uroniti
u pomračenje?
Skočiti ili ne skočiti,
to je pitanje!

Izbor Vićazoslav Hronjec

Isposnička nastamba 1918 61 akvarel i gvaš na padobranskom platnu preparira-
nom kredom, nategnutom na kartonu, 16,4 x 25,9 cm, Bern, Fondacija Paul Klee.